

Kvinnurnar eru fyri vanbýti

Tá tað kemur til arbeiðsloysið eru kvinnurnar fyri týðiligum vanbýti. Tann 1. mai í ár vóru fingur 1200 fólk útgoldið arbeiðsloysisstuðul frá ALS og av teimum vóru tveir triðingar kvinnur; og tá eru tøluni hjá Almanna-stovuni ikki tikin við

SVEINUR TRÓNDARSON

Vit eru øll greið yvir, at tað ganga fólk í hesum landið, sum ikki hava nakað at takast við.

Tey eru arbeiðsleys. Antin tí at tað ikki er brúk fyri teimum nakrastaðni ella tí, at tað teimum berst frá at fara út á arbeiðsmarknaðin av eini ella aðrari orsök.

Í samband við at roknskapurin hjá ALS varð almannakunnuggjørdur, hava tey gjørt nakrar útgreiningar sum vísa hvussu býti á arbeiðsleysu er millum kynini. Og sigast má, at tøluni tala sít greiða mál.

Kvinnurnar í Føroyum eru fyri týðiligum vanbýti tá tað snýr seg um arbeiðsloysi.

Tann 1. mai í ár fingur 1200 fólk útgoldið arbeiðsloysisstuðul frá ALS.

Av teimum vóru 783 kvinnur og 417 menn. Tað vil siga, at duplutt so nógvur kvinnur, sum menn, eru arbeiðsleysar.

Køðilig gongd

Tøluni merkja, at 65 prosent av teimum arbeiðsleysu eru kvinnur og 35 prosent eru menn.

Samanlíkna vit við stöðuna sum hon var í marts 1995, so sæst skilgilla, at tað eru menninir, sum fáa arbeiði, meðan kvinnurnar verða hangandi eftir í arbeiðsloysisskipanini.

Í 1995 vóru umleið 55 prosent av teimum arbeiðsleysu menn. Síðan tá hava

fleiri og fleiri menn fingið arbeiði og nú eru bert 35 prosent, av teimum arbeiðsleysu, menn.

Framgongd í byggi og fiskivinnuni

Fara vit at leita eftir orsökunum hví tað er stutt sum tað er, so koma vit fram til at tað í fyrsta umfari eru mannfólkavinnugreinirnar sum hava havt stóra framgongd seinastu tíðina.

Tað hevur ikki verið serliga vanligt, at kvinnur hava starvast í byggingvinnuni og tað hevur heldur ikki verið serliga vanligt, at kvinnur hava verið til sjós.

Tað er tó meiri enn so komi fyri, at kvinnur hava valt sjóliðið, men tað er ikki nakað sum ávirkar hagtøluni stórvegis tann rætta vegin teirra vegna - tíverri.

Hesart vinnugreinir eru nú einaferð tær, sum seinastu árinu hava hála nógv fólk burtur frá arbeiðsloysi, og tá kvinnurnar ikki eru tær sum fáa arbeiði, so verða tað menninir í staðin!

Suðuroyggin ringast fyri

Fara vit so at hyggja eftir hvaðani tey arbeiðsleysu búgva í landinum so siggja vit, at ein stórur parturin av teimum býr í Suðuroynni.

Víst er arbeiðsloysi fallið í Suðuroynni við, men har hevur alla tíðina verið serliga stórt arbeiðsloysi og tí merkist, sjálvt ein lutfalsliga stór broyting ikki so væl sum aðrastaðni. Ar-

beiðsloysi er framhaldandi omanfyri miðal. Serliga í sunnaru helvt av Suðuroynni.

Tað er nú ikki bara í útjadrarum at arbeiðsloysi er stórt.

Í høvuðsstaðnum er eisini stórt arbeiðsloysi. Tað merkist ikki bara so væl, tí her eru so nógv onnur fólk, sum hava arbeiði.

Manglandi ansingarpláss

Tað kunnu sjálvsagt verða nógvur orsøkir til arbeiðsloysi. Ein av orsökunum, sum í hvussu er er galdandi í høvuðsstaðnum er, at tað eru ov fá ansingarpláss.

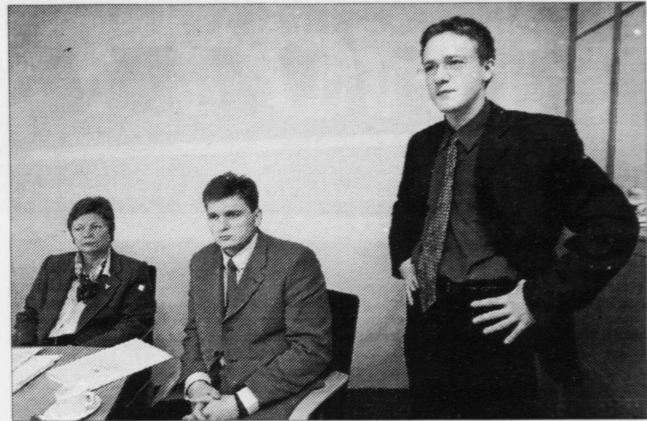
Foreldrin skulu velja hvør teirra skal sita heima, um tey ikki fáa ansingarpláss til tey smáu og tá fellur valið ofta á mammuna.

Um hetta er rætt ella skeiðt, skal verða ósagt, men tað er eitt val, sum foreldrin gera, óiva við fyrst at hyggja eftir lønarkekkinum og ambitionunum og menninir ofta hægri løn og hava størri ambitionir enn kvinnurnar.

Hetta leiðir okkum inn á eitt annað kjak, sum vit tó lata liggja í hesum føri.

Tað mangla í løtuni umleið 300 ansingarpláss í høvuðsstaðnum í løtuni og í restini av landinum er stóðan heldur ikki ov góð.

Eitt rættliga vanlig dømi á bygd er, at maðurin er til skips og konan er eftir heima við smábørnum. Eru eingin ansingarmøguleikar



Nýggjar førleikar til tey arbeiðsleysu

Størsta avbjóðingin hjá ALS er at fáa tey arbeiðsleysu virkin aftur. Í mongum krevjast serlig tiltøk, tí tey arbeiðsleysu eru ófaklærð, sigur leiðslan í ALS

SVEINUR TRÓNDARSON

Tá ein fyrst gerst arbeiðsleysur er altíð vandi fyri, at ein ikki fær arbeiði aftur.

Í Danmark verður sagt at hevur tú ikki fingið arbeiði aftur innan hálvt til eitt ár eftir at tú ert vordin arbeiðsleysur, so er stórur vandi fyri, at tú ongantíð fær arbeiði aftur.

Um henda útsøgn eisini kann brúkast í Føroyum skal stóða ikki takast til, men á ALS hava tey tikið stóðu.

Í framtíðini ætlar skipanin at gera meira fyri at

betra um førleikarnar hjá teimum arbeiðsleysu.

Skipanin ætlar eitt nú at skipa fyri trygdarskeiðum fyri sjófolki.

Tað er í løtuni ikki krav í Føroyum, at ein sjómaður skal hava tikið trygdarskeið, men vantandi verður hetta sett í gildi í Føroyum við.

– Í øðrum londum er hetta eitt krav, sigur Allan Skaalum, stjóri á ALS.

– Hava førøyingar ikki tikið trygdarskeið, so sleppa teir eitt nú ikki við útlendskum oljuskkipum.

Av tí at tað er sovordin mismunur millum kynini, so ætlar ALS við fjøltátt-

aðum skeiðtilboðum at gera sít til at minka um henda mismun.

Arbeiðsloysisskipanin hevur í fyrsta umfari sett 5 mió. krónur av til skeiðtiltøk, og ætlanin er at tað skal koyra á einum royndarstøði í fyrsta umfari.

– Vit fara ikki inn at velja fólk burtúr, men sjálvandi verður hædd tikin fyri um tey hava verið langtíðararbeiðsleys.

– Kunnu vit samstundis betra um førleika teirra á onkrum øðrum øki, so er teirra møguleiki at fáa arbeiði aftur nógv ferðir størri, sigur tey á ALS.

í bygdini, so ber heldur ikki til hjá mammuni at fara til arbeiðis. Fyri kvinnuna ein óheppin stóða sum sigur okkum at tað í Føroyum enn er langt á mál, áðrenn tað tá arbeiði viðvíkur verður »líkarættur«.

Nóg ófaklærð

Í hagtølunum sum ALS

hevur tikið fyri mai mánað í ár var eisini ein talva sum vísti útbúgvingarstøði hjá teimum arbeiðsleysu.

Her er stóðan tann, at umleið 70 prosent av teimum arbeiðsleysu, eru ófaklærð, meðan bara umleið 30 prosent hava eina útbúgving.

Hetta eru ógvuslig tøl, men hjá ALS siga tey, at tað

eru rættliga fá útbúgvin fólk í skipanini.

– Kemur ein faklærdur inn, sum hevur eitt ávíst tilknýti til olju ella nakað tann rætning, so nær viðkomandi ikki at gerast skrásettur í skipanini. Hann far arbeiði beinanvegin.

ALS klárar ikki eitt skrædl sum er

Tá roknskapurin hjá ALS varð lagdur fram fyri tíðinda-fólki í gjár segði Finn Danberg, at skipanin klárar ikki eitt rættuligt skrædl í verandi stöðu. – Til tað er eginpeningurin ov lítill

SVEINUR TRÓNDARSON

ALS hevði eitt framúr gott rakstrarúrslit í 1997 og útlitini fyri 1998 eru eisini góð.

Heldur gongdin í samfelagnum fram sum higartil kann vantast, at úrslitið verður umleið hevlina av tí tað var í 1997.

Men tað verður so nógv tassað um eina nýggja kreppu. Hvørja ávirkan fær

tað á roknskapin hjá ALS?

– Kemur ein kreppa sum tann í byrjanini av nítí-árunum, so megnar ALS hana ikki einsamøll.

– Eginpeningurin hjá ALS er í løtuni umleið 49 mió. krónur og tað eru 45 mió. krónur lægri enn hon var tá skipanin byrjaði og tá siggja vit burtur frá, at ALS í árunum 1993-95 fekk tilfótt umleið 81 mió. krónur frá landskassanum og

»samhaldsfasta«.

Finn Danberg sigur, at skal skipanin einsamøll skula standa ímóti eini so stórar kreppu, sum hinari, so skal eginpeningurin verða nógv hægri.

– Leysliga mett, so skal eginpeningurin liggja ímillum 250 og 300 mió. krónur. Í løtuni er hann 49 mió. so har er langt á mál, sigur Finn Danberg, figgjarleiðari á Arbeiðsloysisskipanini

ÁÐRENN »Country festivalin«

* Leygarkvöldið 30. mai frá kl. 18.00 *



Country Steak v/ bakaðum epli,
kipsi og chillisós
Apple Pie

2 rättir fyri
BERT kr. 150,-

Eisini hava
vit fjølbroytta
a la carte
matskrá

Gisting fyri serpris
- ringið og fáid
nærri at vita

Hotel Føroyar



Tlf. 317500